

Era Tulip

Oleh : Normaisarah Othman
(Pensyarah ACIS UiTM Kampus Seremban)

Jika Bunga Raya dikenali sebagai bunga kebangsaan negara Malaysia, bunga tulip pula merupakan bunga kebangsaan negara Turki. Turki sebuah negara yang menyimpan pelbagai khazanah berharga dari aspek tradisi, warisan, agama, kesenian dan pembinaan. Semasa pemerintahan yang panjang dalam empayar Uthmaniyyah, terdapat satu era yang dikenali sebagai era Tulip iaitu dari tahun 1718 -1730 yang diperintah oleh Sultan Ahmed III. Tulip era merujuk kepada suatu tempoh dimana masyarakat ketika itu terpesona dengan bunga dan minat mereka yang mendalam di taman-taman bunga tulip. Walau bagaimanapun, ia bukan sahaja satu tempoh yang menyaksikan citarasa estetik tinggi semakin meningkat, tetapi ia merupakan satu tempoh aman yang pendek yang dinikmati oleh orang Turki kerana sebelum itu mereka berdepan dengan peperangan yang sengit.

Secara umumnya pemerintahan kerajaan Uthmaniyyah boleh dibahagikan kepada beberapa peringkat seperti berikut:

- I. Peringkat awal penubuhan (1299 – 1453) ; Rise
- II. Perkembangan dan pengukuhan (1453 – 1682) : Growth
- III. Perkembangan mendatar, kebangkitan nasionalisme dan cabaran pihak barat (1683 – 1827); Stagnation and Reform
- IV. Kemerosotan dan kejatuhan (1828 – 1908); Decline
- V. Pembubaran pemerintah (1908 – 1924); Defeat and dissolution

Era tulip atau dalam bahasa Turki “Lale Devri” ini berada di peringkat perkembangan mendatar (stagnation & reform stage) dalam pemerintahan Kerajaan Uthmaniyyah. Ini juga merupakan satu tempoh aman selama 12 tahun kerana sebelum itu kerajaan Uthmaniyyah telah kalah dalam peperangan. Akibat dari kekalahan tersebut kerajaan Uthmaniyyah mengalami kerugian yang besar kerana telah mengeluarkan amaun yang banyak untuk berperang. Selepas perjanjian Passtowitz, pasukan ketenteraan Uthmaniyyah telah hilang samangat moral kerana ketika itu barulah mereka sedar bahawa Eropah sudah mendahului kecanggihan peralatan peperangan.

Rentetan daripada itu, telah berlaku pendedahan dan pembukaan terhadap dunia kesenian. Dalam tempoh ini masyarakat Turki telah terpesona dengan bunga-bunga lebih-lebih lagi bunga Tulip. Pelbagai jenis lukisan dan syair dikeluarkan semasa era Tulip in muncul. Terdapat beberapa aspek penting dalam era Tulip ini selain dari kemashyuran keseniannya iaitu, (1) polisi yang diperkenalkan oleh Damad Ibrahim Pasha (Perdana Menteri) (2) menghantar rombongan ke kota-kota maju di Eropah, (3) kewujudan mesin percetakan pertama dalam empayar Uthmaniyyah.

Figura yang paling berpengaruh selepas Sultan Ahmed III ialah Damad Ibrahim Pasha yang merupakan vizier. Mengikut sumber sejarah tarikh kelahirannya tidak dapat dipastikan tetapi beliau telah meninggal dunia pada 1730M. Damad Ibrahim Pasha telah berkahwin

dengan anak perempuan sultan Ahmed III iaitu Ayse sultan. Setelah itu beliau telah dilantik menjadi Grand Vizier (perdana menteri). Beliau mengambil kesempatan ini untuk mengubah kampungnya yang bernama Muskara menjadi sebuah Bandar yang digelar Nevsehir.

Grand Vizier (perdana menteri) iaitu Damad Ibrahim Pasha telah menjalankan perancangan operasi kewangan bagi memulihkan kedudukan kewangan negara. Bagi mencapai sasaran tersebut,

beliau telah mengurangkan bilangan birokrat dan tentera elit (Janisarry). Setelah itu, beliau telah mengurangkan suku daripada jumlah gaji pegawai-pengawal. Ketiga, beliau juga telah memungut hasil cukai peperangan walaupun ketika itu tiada siri peperangan yang dijalankan. Cukai ini hanya dikutip apabila mahu menjalankan aktiviti peperangan tapi oleh kerana beliau mahu mengembalikan kestabilan kewangan negara maka kutipan cukai diperkenalkan dan dilaksanakan.

Damad Ibrahim Pasha ialah orang yang bertanggungjawab mengarahkan agar dihantar rombongan-rombongan ke serata Eropah. Beliau juga telah mengarahkan mereka memberi laporan pada setiap polisi dan sistem ketamadunan negara yang dilawati seperti mana yang telah dilakukan oleh Mehmet Celebi yang melawat negara Perancis. Ini adalah kali pertama menteri kerajaan Uthmaniyyah membuat perhubungan dengan duta Eropah di Istanbul. Kerajaan Uthmaniyyah tidak dapat mengabaikan budaya dan politik yang sudah berkembang dalam negara-negara Eropah kerana mereka semakin kuat hari demi hari.

Rombongan- rombongan telah dihantar ke pelbagai tempat di eropah untuk tujuan pendidikan dan untuk membuat pemerhatian ketamadunan masyarakat Eropah. Mehmet Celebi merupakan antara yang dihantar oleh kerajaan Uthmaniyyah ketika itu menyatakan semasa pemerhatian dilakukan di Perancis, beliau melihat kecanggihan sains dan teknologi yang digunakan dalam ketenteraan sangat efektif dan moden. Beliau juga sempat

membuat beberapa laporan dan menyatakan pendapatnya untuk tidak lagi menggunakan senjata-senjata tradisional dalam sistem ketenteraan, malahan hendaklah menggunakan metode dan teknologi dan ciptaan dari negara luar. Selain itu, Mehmet Celebi telah menulis sebuah buku kecil ketika lawatannya ke Perancis dan beliau mencatatkan segala apa yang dilihat di sana seperti penubuhan ketenteraan yang sistematik, teknik-teknik baru, alat seni teknikal yang baru, hospital-hospital, taman, teater, pusat pemerhatian dan tempat bersosial bagi wanita yang mempunyai kelas atasan. Beliau meluahkan perasaannya di dalam bukunya bahawa beliau seolah-olah berada di dunia baru.

Seterusnya Ibrahim Muteferrika adalah seorang figura yang menjadi orang tengah antara budaya orang Turki dan bangsa Eropah. Beliau berasal dari negara Hungary dan ditangkap semasa peperangan pada tahun 1692 dan telah dijual di Istanbul. Beliau kemudian memeluk Islam untuk membebaskan diri dari segala ancaman. Sumber sejarah tidak dapat memastikan bila beliau sudah mula berkhidmat dengan kerajaan Uthmaniyyah tetapi ramai pengkaji percaya beliau dan Damad Ibrahim Pasha mempunyai hubungan yang baik. Minatnya terhadap segala ilmu baru sains di Eropah akhirnya membawa beliau berada dalam dunianya sendiri iaitu memperkenalkan teknologi dan sains kepada kerajaan Uthmaniyyah. Bagi mencapai kebangkitan kebudayaan ini beliau telah membaca pelbagai jenis buku dari falsafah sehingga ke bidang astronomi. Kemudian hasil kerjanya dicetak dengan mesin cetak di rumahnya. Beliau telah berjaya memperkenalkan mesin cetak

bahasa Turki kepada kerajaan Uthmaniyyah dan memberitahu kepada Damad Isbrahim Pasha kelebihan memiliki mesin cetak ini.

Disamping itu, sekolah kejuruteraan telah ditubuhkan semasa era Tulip. Perdagangan antarabangsa meningkat, dan puisi serta lain-lain dalam bentuk kesusasteraan memasuki era keemasan. Penyair seperti Nabi dan Nedim, pelukis seperti Levni, komposer seperti Ebubekir Aga dan Tanburi Mustafa Çavuş dan ahli sejarah seperti Naima telah dilatih dalam tempoh ini. Disebabkan pengaruh era tulip sangat besar maka masyarakat mula membaca, menjana idea-idea baru dan menjadi tertanya-tanya tentang keadaan Eropah kerana mereka mula sedar negara-negara Eropah telah mula mendahului dalam pelbagai bidang.

Tidak lengkap era Tulip ini jika tidak dibincangkan mengenai kesenian lukisan, kesusasteraan disebalik bunga Tulip itu sendiri. Semasa era Tulip ini juga, Sultan memiliki sebuah dewan khusus untuk memelihara bunga-bunga Tulip. Dewan tersebut dikawal oleh seorang pengawai bunga istana dan antara tugasnya ialah memberi penilaian pada kualiti kepelbagaian jenis bunga Tulip serta memberikan nama yang sesuai dengan jenis bunga Tulip tersebut. Antaranya ialah 'Those that burn the heart', 'Rose of colored Glass', 'Big Scarlet', 'Light of mind' dan 'increaser of Joy'. Bunga-bunga tersebut jika tidak mencapai piawaian yang ditetapkan tidak akan dimasukkan ke dalam dewan tersebut. Setiap helai kelopak, struktur dan warna memainkan peranan yang penting bagi pemilihan

nama-nama tersebut.

Abdulcelil Levni merupakan pelukis atau disebut juga sebagai artis istana. Beliau bertanggungjawab ke atas lukisan-lukisan yang berada di dalam istana. Beliau lahir di Edirne dan meninggal dunia di Istanbul pada 1732. Selain itu, Abdulcelil Levni telah dilantik menjadi pelukis lukisan semasa era pemerintahan sultan Mustafa II dan peranannya menjadi lebih penting semasa era tulip di bawah pemerintahan sultan Ahmed III. Hasil karya-karya beliau masih elok dipelihara dan berada di istana Tokapi sehingga hari ini.

Selain itu, era tulip ini turut menyaksikan galakkan senibina ukiran yang memfokuskan kepada keindahan bunga tulip. 'Sultan Ahmed III fountain' atau Air pancut sultan Ahmed III mempunyai rekaan bunga Tulip disekeliling senibina tersebut. Selain itu, batu marmar berwarna biru dan merah serta ukiran kaligrafi arab yang cantik menjadikan senibina tersebut lebih berinovasi. Senibina air pancut tersebut terletak di depan pintu besar utama istana Tokapi. Ianya juga merupakan tempat bersosial dan pertemuan semasa era pemerintahan kerajaan Uthmaniyyah

Air pancut Sultan Ahmed III di luar istana Tokapi. Sumber gambar: Google

KESIMPULAN

Tempoh aman yang wujud seketika di Turki telah meninggalkan kesan yang besar dalam dunia kesenian, kesusasteraan dan senibina di sana. Rombongan dihantar ke negara Eropah untuk melihat pembangunan yang pesat membangun bertujuan untuk membawa pulang untuk digunakan di Turki. Lawatan tersebut menjadikan masyarakat Uthmaniyyah berasa ingin tahu dengan keadaan orang Eropah. Era Tulip ini berakhir apabila Sultan Ahmed III dan Ibrahim Pasha digulingkan. Rusuhan oleh Patrona Halil yang merupakan beks tentera elit dan pengikutnya pada 28 September 1730 telah mengubah sepenuhnya pemerintahan Sultan Ahmed III. Antara sebab berlakunya rusuhan ini adalah akibat dari tindakan Damad Ibrahim Pasha yang menekan hidup masyarakat Turki dengan cukai yang tinggi dan beliau juga cuba mengancam pihak yang tidak sehaluan dengannya. Akhirnya, Sultan Ahmed III menyatakan kekesalannya kerana membiarkan menternya berkuasa selepas sehari digulingkan.

Di suatu sudut yang lain, tidak dinafikan kemasukan pengaruh eropah memberi kesan kepada perkembangan kemodenan di Turki. Perkara ini menjadi perdebatan yang hangat antara para pengkaji sejarah yang berselisih pendapat mengenai permulaan kemodenan dan westernization di Turki. Namun demikian yang banyak mendapat faedah dari pembukaan dan perkembangan kesenian adalah golongan atasan dan bangsawan

kerana dapat meningkatkan kualiti kemewahan mereka. Golongan ini masih meneruskan budaya dan gaya hidup era Tulip setelah Sultan Mehmet III jatuh. Walaupun tempoh era tulip pendek namun kesan dan pengaruhnya memberikan impak yang besar dan membuka jalan-jalan modernisasi dalam kerajaan Uthmaniyyah.

RUJUKAN

- ⇒ Al-Sirjani, Raghib, 2013. The Simplified Encyclopedia of Islamic History. Cairo: Iqraa Foundation.
- ⇒ Bernard Lewis, 1992. The World of Islam. London: Thames and Hudson Ltd.
- ⇒ Bernard Lewis, 1968. Istanbul and the Civilization of the Ottoman Empire. USA: University of Oklahoma Press.
- ⇒ The Encyclopedia of Britannica. 2010. USA: Benton Foundation
- ⇒ John Murray, 1966. The Struggle for the Ottoman Empire. Great Britain: The Camelot Press
- ⇒ Marshal G. S. Hudgson, 1974. The Venture of Islam Conscience and history in a World Civilization. Vol. 3. Chicag : The University of Chicago Press.
- ⇒ Mehmet Maksudoglu, 1999. Osmanli History 1289-1922 Based on Osmanli Sources. Gombak: International Islamic University of Malaysia.
- ⇒ Moris Farhi, 2010. Istanbul a Cultural History. London: Signal Books Ltd.
- ⇒ Salih Gulen, 2010. The Ottoman Sultans Moghty guests of the Throne. New York: Blue Dome Press.
- ⇒ Selim Karahasanoglu, 2009 "A Tulip Age Legend: Consumer Behavior and Material Culture in the Ottoman Empire (1718 – 1730). USA: Binghamton University State University of New York.
- ⇒ Tulay Artan, 2006. The Cambridge History of Turkey: The Later Ottoman Empire 1603 – 1839. United Kingdom: Cambridge University Press.
- ⇒ V.J. Parry, H. Inalcik, a.N Kurat and J.S. Bromley, 1976. A History of the Ottoman Empire to 1730. London: Cambridge University Press.
- ⇒ **Artikel**
- ⇒ Cemal Bayak. Some Significant Aspects of the Lale Devri (Tulip Era): 1718-1730. Cyprus: Eastern Mediterranean Universty Hakan Koni. "Politics of Religion and Secularism in the Ottoman empire; 14th to 20th century: A Study". International Journal of Research in Social Sciences. Vol. 2, No. 1. (2013). Pp. 11- 20.
- ⇒ Halil Inalcik. " Osmanlo Arastirmalari", Journal of Ottoman Studies XXIV. Istanbul.
- ⇒ Hakan Koni, 2013. Politics of Religion and secularism in the Ottoman Empire: 14th to 20th Century. International Journal of Research in Social Sciences. Vol. 2, No. 1. www.ijssk.org/ijrss
- ⇒ **Laman sesawang**
- ⇒ Prof. Dr. Ekrem Bugra Ekinci, 2015. "A Unique Period in Turkish History: The Tulip Era." <http://www.ekrembugraekinci.com/makale.asp?id=581#>
- ⇒ Cihan Tugal. 2008 "The Greening of Istanbul". <http://newleftreview.org/II/51/cihan-tugal-the-greening-of-istanbul>